

На вниманието на Д-р Инж. Карамфилова
Министър на околната среда и водите

СТАНОВИЩЕ

на Фондация „Подслон за човечеството“ / Habitat for Humanity Bulgaria,
подкрепено от членовете на „Да обновим България“, част от Renovate Europe

ОТНОСНО: Публикуван за обществени консултации проект на Дългосрочна стратегия за смекчаване на изменението на климата до 2050 г.

Уважаема г-жо Карамфилова,

Предложеният за обществена консултация проект на Дългосрочна стратегия за смекчаване на изменението на климата до 2050 г., на Република България, идва с 2 години закъснение, в сравнение с изискванията на чл. 15 от Регламент (ЕС) 2018/1999, относно управлението на Енергийния съюз и действията в областта на климата, за приемане на документа до 1 януари 2020г. Голямото забавяне на документа има една положителна страна – то дава възможност същият да отрази най-актуалните политики на Европейския съюз, но това не е направено. Няма посочена дата на изготвянето на стратегията, но вероятно под т.г. се разбира 2021г., защото не са отразени последните политики от 2022г., в рамките на Европейската зелена сделка, напредъкът по приемането на документите от Пакет „Подготвени за цел 55“, обявен юли 2021г., вкл. приетите вече изменения в Директивата за енергийната ефективност, както и плана RePowerEU. Ето защо, имаме няколко принципни препоръки към Стратегията:

1. В документа следва да се отчете актуалното развитие на политиките за смекчаване на климата в България и в Европейския съюз, повлияни и от настоящата енергийна криза.
2. Необходимо е да се актуализират дългосрочните цели, спрямо новите цели на ЕС, а не да се стъпва на Интегрирания план енергетика и климат, 2019г., който е поначало неамбициозен и не отговаря на поставените от ЕС цели и следва да бъде актуализиран до пролетта на 2023 г. Най-логично би било актуализацията на ИПЕК и настоящата стратегия да се синхронизират.
3. Заложените принципи на стр.16 са неприемливи **„Дългосрочната стратегия започва с ИПЕК, без да се ангажира с конкретна стратегия за постигане на**

дългосрочните цели, като вместо това посочва пътищата за развитие на енергийната система след 2030 г., за да бъдат спазени целите за значително намаляване на емисиите. По този начин изходната точка до 2030 г. става ИПЕК, което предполага, че коренните промени следва да се случат през периода 2030-2040 г.“ Защо да приемаме стратегия, в която основния принцип е, че няма конкретна стратегия за постигане на дългосрочните цели? И освен това защо за периода до 2030 г. се разчита на планираното в ИПЕК, който не е адекватен на желаните цели?

4. На практика в документа не е разгледан сценарий, който да постигне желаната климатична неутралност на България до 2050г., а това би трябвало да бъде главната цел на тази стратегия. Още повече, че в различните сектори се прилагат различни типове и брой сценарии от 3, 6, 7 до 9, но няма обосновка защо за различните сектори се използва различен подход.
5. По отношение на финансовите аспекти, единствената оценка на необходимите инвестиции е направена за индустриалния сектор. Такава трябва да се направи и за останалите сектори. На практика няма финансови прогнози за необходимите инвестиции, което е задължителен елемент от стратегията, посочен в т.3.1. на Приложение 4 към горепосочения Регламент (ЕС) 2018/1999.
6. Не на последно място, за документа не е направена Екологична оценка според изискванията на Директива 2001/42/ЕО относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда (Директивата за стратегическа екологична оценка, СЕО) и на Закона за опазване на околната среда (ЗООС), както и липсва Оценка за съвместимостта според ЗООС и Закона за биологичното разнообразие.

Конкретни препоръки, с фокус върху сектор „сгради“ и разделите от плана, които касаят ролята и мерките в жилищните сгради и домакинствата

1. В Раздел 5. *Мерки за намаляване на емисиите на парникови газове; В. Декarbonизация - Възобновяема енергия и Енергийна Ефективност; В секция ВЕИ-Е, към изброените мерки на стр.33, след „създаване на условия за собствено потребление на енергия от ВИ и енергийни общности;“ да се добави и създаване на условия за домакинствата да произвеждат енергия от ВИ и да внасят в енергийната мрежа излишната за тях енергия, с въвеждането на понятията “Потребител-производител” – prosumer и “Нетно отчитане” – Net metering.*
2. В същия раздел следва да се добавят и мерки, целящи промяна на поведението на физическите и юридически лица, по отношение на спестяването на енергия за потребление.

3. В Раздел 6. *Потенциалът за постигане на климатична неутралност до 2050 г. на България въз основа на резултатите от енергийното и климатично моделиране; F. Роля на жилищния сектор за постигане на въглероден неутралитет*; в текста на стр.49 е посочено, че „Сградите, включително жилищните сгради, са основни потребители на енергия, като понастоящем представляват над 20 % от крайното потребление на енергия.“ Считаме, че делът енергия потребяван от сградите е подценен и следва да се коригира, защото само потреблението на енергия от домакинствата, по данни на НСИ е 20%, а към него трябва да се добави и потреблението на енергия от търговски и публични сгради, с което ще се постигне дял на сградите от порядъка на 40-42%, какъвто се цитира в редица документи на ЕС.
4. В Раздел 7. *Оценка на въздействието на съществуващите и планираните политики и мерки 7.5. Сектор отопление и охлаждане и сгради (жилищен и третичен); A. Въздействие на съществуващите политики и мерки*, следва да бъде отразена Дългосрочната национална стратегия за подпомагане обновяването на националния фонд от жилищни и нежилищни сгради 2021-2050.
5. Необходимо е да се прецизират предвижданията за горивния микс в мнгофамилните и еднофамилните жилищни сгради, тъй като при последните биомасата е основен източник на енергия за отопление.
6. Целите и мерките за постигане на справедлив енергиен преход, по отношение на най-уязвимите социални групи и потребители, основно в секторите на енергетиката, сградите и транспорта, следва да бъдат отразени в стратегията.

В заключение, изразяваме нашата готовност да участваме в допълнителни обсъждания на този изключително важен за бъдещото развитие на България документ.

Минчо Бенов
Национален Директор на Хабитат България

Йордан Николов
Председател Да обновим България